

**ХАРКІВЩИНА НАПРИКІНЦІ
XVIII-XIX
СТОЛІТТЯ**

Харків

- ▣ Вигідне стратегічне та географічне положення Харкова дало потужний поштовх розвитку міста у промисловій, аграрній, торговельній та науковій сферах. Протягом XVIII-XIX століть Харків перетворюється в один з найбільших міст Східної Європи.

Харьковъ. Университетъ

Розвиток міста Харков

- Харків стає губернським містом. З 1734 р. в місті починає діяти поштова служба, з 1739 р. з'являється перший лікар, з 1778 р. - перша аптека. У 1785 році створюється міська дума. Це дещо змінює побут харків'ян, однак протягом усього століття основним заняттям їх залишається землеробство (до 70% населення). Але про розвиток ремесел і торгівлі свідчить найменування виникли в той час вулиць і провулків: Чоботарська, Римарська, Капелюшний, Столярний, Слюсарний.

Вже в XVIII ст. Харків є центром освіти. Ініціатором освіти виступила церква. В церковно-парафіяльних школах давалося початкова освіта. Згідно з даними 1732 р. на 50 жителів нашого міста був один учень, що було досить високим показником в той час.

Освіта

- Значно більш високий рівень освіти був в Харківському Колегіумі (у 1731 р. таку назву отримала слов'яно-латинська школа, переведена в 1726 р. з Белгорода). Він став другим за значенням в Україні після Києво-Могилянської академії, де викладали повний курс наук. До початку ХІХ століття. тут навчалось понад 800 чол. Бібліотека Колегіуму стала першою в місті і до 40-м рр .. В ХІХ. нараховувала вже 5 тис. томів. Випускники Колегіуму прославили не тільки рідне місто. Вони стали видатними діячами науки і культури того часу. Це медики Р. В. Базилевич, В. Ф. Венсович, фізик.В. Петров, історик і журналіст М. Р. Касеновський, М перекладач.І. Гнедич, літератори С. Писаревський П в. Кореницький, А митрополит. Могилянський, петербурзький Ф архієпископ. Янкевич.

Розвиток Підприємств

- Вже на початку ХІХ століття Харків розвивається не тільки як торговий, але і як промисловий центр. До 1897 р. в місті налічується понад 70 підприємств: млинів, салотопок, винокурень і шкіряних заводів. До середини ХІХ ст. міська промисловість мала переважно кустарний характер і основним напрямом економіки залишалася торгівля та переробка сільськогосподарської продукції. З другої половини ХІХ ст. у зв'язку з ліквідацією кріпосного права і швидким розвитком Донецько-Криворізького регіону місто перетворюється в найбільший економічний центр Російської імперії

Розвиток транспорту

- Фактором, який безпосередньо вплинув на розвиток міста, стало розвиток залізничного транспорту. У 1869 р. відкрилася залізнична магістраль, яка зв'язала місто з Москвою, а потім - з Донбасом, Києвом, портами Чорного і Азовського морів. В місті були засновані великі заводи: чавуноливарний Шиманського (1870 р.), сільськогосподарських машин Мельгозе (1873 р.), машинобудівний Бельке і Ремизовой (1878 р.), сільськогосподарських машин Гельферіх Саді (1882 р.), паровозобудівний Російського паровозобудівного і механічного акціонерного товариства (1895). З 1871 по 1899 рік кількість промислових підприємств зросла з 79 до 259, а підприємств машинобудування і металообробки з 12 до 59.

-

Вокзалъ — La gare.

Харьковъ.
Charkoff.

Укріплення камнем Харків

- Постійне зростання населення вимагав благоустрою міста. Ще в середині XIX ст. східна частина міста, як і інші його околиці, була мало заселена, рясніла пустирями, болотами. Серйозні побоювання викликав на початку XIX ст. санітарний стан деяких районів міста. В 1837 р. було видано "Положення про устрій р. Харкова". Відтепер усім будівництвом у місті відав спеціальний комітет. На деяких вулицях було заборонено будувати дерев'яні будинки, на головних вулицях дозволялося будувати будинки з затвердженим фасадом і планом, певної поверховості.

У 1828 р. почалося замощення міста камнем. У 1871 р. на вулицях Харкові з'явилося газове освітлення, в 1881 р. була введена в експлуатацію перша черга міського водопроводу. У 1882 р. була прокладена перша лінія міської кінної залізниці, яка проіснувала до 1918 р. наприкінці XIX ст. в місті була побудована перша електростанція, що дало можливість розпочати електрифікацію міського транспорту. У 1888 р. Харків став другим містом серед телефонізованих України

- Із зростанням міста з'являлися і нові навчальні заклади. До початку ХХ ст. в Харкові було чотири чоловічі, дві жіночі гімназії, два реальні училища, духовна семінарія, кілька приватних гімназій і пансіонів, Інститут шляхетних дівиць, Комерційне училище, п'ять вищих початкових училищ (всього на 1902 р. - 111 початкових шкіл).

Величезне значення мало відкриття 17(29) січня 1805 р. одного з найстаріших в Росії і першого в Україні Харківського університету. Його засновником став В. Н. Каразін. Університет стає науковим і культурним центром. Серед його вихованців - математик М. В. Остроградський, біолог В. І. Мечников, історик М. І. Костомаров, композитор Н.В.Лисенко, письменник і драматург М. П. Старицький, художник Р. В. Семирадський.

Університет став центром створення наукових товариств: філотехнічного (1811), Фізико-хімічних наук (1873 р.), Історико-філологічного (1877 р.), Математичного (1879), Юридичного (1901) і ін

Таким чином, до початку ХХ ст. Харків (навіть завдяки самому скромному опису) стає промисловим, науковим і культурним центром з величезним потенціалом.

Дослідження Української історії

- У XIX ст. культурні процеси в Україні відбувалися в умовах захоплюючого, різноманітного і широкого розквіту нових ідей і зростання на їх основі національної свідомості.
- Основними чинниками українського відродження XIX ст. були ідеї Просвітительства та Великої французької революції, німецький романтизм та ідеї слов'янського відродження, пам'ять про минуле України. Саме в цей час почало формуватися нове поняття спільності, яке спиралось на спільність мови та культури. Дедалі більше людей сприймає ідею про те, що носієм суверенітету є народ, водночас посилився інтерес до його мови, історичного минулого, побуту, звичаїв, традицій. З цього й починається процес творення національної свідомості.